

39.091.3 (082)
Ф 79

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національна академія педагогічних наук України

Інститут педагогіки

Криворізький державний педагогічний університет Кафедра початкової освіти

Херсонський державний університет

Центральноукраїнський державний педагогічний університет

імені Володимира Винниченка

Природничо-гуманітарний університет м. Седльце (Польща)

Державна вища школа ім. Папи Римського Іоанна Павла II м. Бяла-Подляска (Польща)

Університет суспільних наук (Польща)

Комунальний вищий навчальний заклад «Нікопольський педагогічний коледж»

Дніпропетровської обласної ради»

**ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ І ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
ЗАСОБАМИ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Збірник матеріалів

**Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції,
присвяченої 90-річчю Криворізького державного педагогічного
університету та 60-річчю психолого-педагогічного факультету
(спеціальності Початкова освіта)**

21 листопада 2019 року

Кривий Ріг – 2019

Отже, практична реалізація поелементного навчання розв'язувати задачі має відбуватись, на нашу думку, через виділення опорних елементів задач різних типів, створення або використання вже відомих алгоритмів, відбір вправ і елементів простих задач, створення технології їх використання.

Література

1. Савченко О.Я. Ключові компетентності – інноваційний результат шкільної освіти / О.Я. Савченко // Рідна школа. – 2011. – № 8 – С. 4-8.
2. Хом'юк І.В. Технологія поелементного навчання розв'язування задач в контексті формування математичної компетентності майбутніх інженерів / І.В. Хом'юк, В.В. Хом'юк // Сучасна освіта – доступність, якість, визнання: збірник наукових праць міжнародної науково-методичної конференції, 14–15 листопада 2018 року, м. Краматорськ / під заг. ред. д-ра техн. наук., проф. С.В. Ковалевського. – Краматорськ : ДДМА, 2018. – с. 258-261.

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА ЗАСОБАМИ УСНОЇ НАРОДНОЇ СЛОВЕСНОЇ ТВОРЧОСТІ

Л.Р. Шпачук,

кандидат філологічних наук, доцент,

Криворізький державний педагогічний університет,

м. Кривий Ріг

Ю.О. Зусмановська,

студентка магістратури,

Криворізький державний педагогічний університет,

м. Кривий Ріг

В умовах розбудови сучасної національної системи освіти перед Новою українською школою стоїть складне і водночас відповідальне завдання – підготувати високоморальне, національно свідоме покоління через використання могутньої системи виховного впливу, що спрямована на формування та розвиток ціннісного ставлення особистості до минулого свого народу, його традицій, культури і духовної спадщини. Такою формою впливу є народознавчий матеріал, зокрема усна народна словесна творчість.

Усна народна словесна творчість уже тривалий час є об'єктом пильної уваги представників різних галузей знань – етнографів, фольклористів,

істориків (С.М. Биковський, Г.М. Волков, Ф.Х. Валєєв, А.Ф. Афанасєєв, М.А. Булатов, Л.М. Пушкарєв, М.М. Тихомиров, М.І. Карєєв, В.Я. Пропп, І.П. Сахаров, С.К. Росовецький, В.І. Чичєров та ін.).

Її ретельно збирали, аналізували і систематизували. Унаслідок такої роботи дослідники дійшли розуміння, що усна словесна творчість протягом тисячоліть залишається вагомим засобом узагальнення життєвого досвіду українського народу, втіленням народної мудрості, його світогляду та ідеалів. У ній відбилися естетичні й етичні ідеали українців; історія, філософія, дидактика – все, чим вони жили і що хотіли передати наступним поколінням.

За твердженням М.В. Кучинського, залучення до фольклору породжує інтерес до народного слова, звичаїв, засад і традицій попередніх поколінь, закладаючи тим самим основи їх спадкоємності. Фольклорні твори, заломлюючись через побутовий устрій народного життя, є надзвичайно багатим матеріалом для усвідомлення дітьми складних соціальних реалій. Розмаїття художніх форм і жанрів усної поезії дозволяє в цікавій і доступній для дитини формі розкривати нормативно-ціннісні відносини між людиною і суспільством, людиною і природою, людиною і людиною [2, с.11].

Дидактичні можливості різних жанрів усної народної словесної творчості – невичерпні. Шкільною практикою доведено, що їх використання в навчальний і позанавчальний час (у контексті фольклорно-пошукової роботи) сприяє всебічному вихованню і розвитку учнів, формуванню самостійного (образного, абстрактного, критичного) мислення, пошуківленню й інтенсифікації навчально-виховного процесу в цілому.

Особливу увагу вчителі зосереджують на використанні основної маси паремійного фонду – прислів'ях і приказках – коротких влучних висловах, які образно та лаконічно передають висновки з життєвого досвіду багатьох поколінь предків.

Серед українських фольклористів першими збирачами паремій визнають В.П. Адріанова-Перетц, П.П. Білецького-Носенка,

Л.І. Боровиковського, І.М. Вагилевича, Я.Ф. Головацького, П.П. Гулака-Артемовського, В.М. Забілу, Г.Ф. Квітку-Оснoв'яненка, А.Л. Метлинського, Г.С. Сковороду, М.С. Шашкевича та ін.). З-поміж учених-фольклористів ХХ ст. вивченню паремій присвятили свою діяльність А.М. Багмет, М.М. Пазяк, П.С. Попов, М.О. Рибнікова. Проблемою класифікації та впорядкування прислів'їв займалися: В.І. Даль, Н.Г. Курганов, М.І. Оболенський, М.П. Погодін, І.М. Снегирьов, О.І. Тургенєв.

Дидактична цінність прислів'їв і приказок полягає в подвійному впливові (як формою, так і змістом) на формування особистості молодшого школяра. На цьому наголошували педагоги минулого (І.І. Срезневський, К.Д. Ушинський, В.О. Сухомлинський). На цьому акцентують увагу сучасні вчені (А.М. Богуш, О.В. Губенко, А.І. Мовчун, О.Я. Савченко, Л.О. Соловець), вчителі-практики (О.С. Криворучко, С.В. Миголовкіна, Н.Д. Охріменко, С.І. Павловська, Т.М. Патлань та ін.).

Використання паремій у якості дидактичного матеріалу дозволяє організувати так звані «ілюстровані» уроки, суть яких полягає в інтеграції мовного матеріалу з народознавством. Учні, виконуючи завдання, укладені на основі паремій, одночасно засвоюють мовні явища і способи висловлювання думки, властиві українському фольклору.

Прислів'я і приказки слугують мотиваційним прийомом створення проблемної ситуації на уроці під час вивчення нового матеріалу і його закріплення, на уроках розвитку зв'язного мовлення, коли учні працюють над монологічними висловлюваннями. Їх використання виправдане: в якості основи для тренувальних мовних вправ, для відпрацювання орфограм під час засвоєння граматичного матеріалу, організації ігрових ситуацій, під час проведення хвилинок відпочинку тощо. Наприклад:

- Записати прислів'я і приказки, вставити пропущені букви, пояснити орфограми.

За тижд...нь – В...ликдень, н...делечко ч...рвоне яєчко.

Будь в...ликий, як в...рба, а здоровий, як вода, а б...гятий, як з...мля.

Красна ріка б...р...гами, а В...ликдень – п...рогами.

–Коли вживаються ці прислів'я? (На вербному тижні)

- Списати, вставити пропущені букви, підкреслити орфограму, пояснити написання дієслів.

Від вовка вт...кай, а від посту не вт...чеш.

У фарбах к...тається, до церкви зб...рається.

К...тися, к...тися, яєчку! Як має перше буде, то й ваші заб...ре.

–Про що йдеться у цих творах? (про Великдень).

- Відновити прислів'я, пояснити їх зміст. Підкреслити іменники жіночого роду в родовому відмінку. Виділити закінчення.

Людина без вітчизни *роком стає*

Людина без освіти *од квітки*

Без роботи день *блищить*

В усякої справи *сонце не гріє*

Приказка яскравіша *як дзеркало без оправ*

Плуг від роботи *вже й ріка тече*

Без Батьківщини і *початок важкий*

Крапля до краплі – *як соловей без пісні.*

Використання творів усної народної словесної творчості у навчально-виховному процесі молодших школярів забезпечує органічне поєднання організаційно-педагогічної, національно-культурної та просвітницької роботи, дозволяє одночасно розв'язати кілька важливих завдань:

–реалізувати ідеї народності й на цій основі сформувати в учнів систему знань про культурно-історичний шлях розвитку українського народу і народів, які проживають на території України;

–увести дітей у світ духовних надбань рідного народу, що обумовлює генетичну спадковість та етнізацію особистості;

–підвести учнів до усвідомлення справжніх перлин української мови;

–збагатити й увиразнити мовлення учнів зразками народної мудрості;

–сформувати активно-творчу особистість.

Література

1. Дубравська З.Р. Паремії як засіб пізнання системи мови //«Young Scientist». –№ 4.3 (44.3). –April, 2017. – С.77-80.
2. Кучинський М.В. Роль усної народної творчості у розвитку молодших школярів //Початкова школа. – 1993. – №1. – С.8-13.
3. Миголовкіна С. Вивчення усної народної творчості на уроках читання // Початкова школа. –2010. – №3. – С.14-18.
4. Нагрибельна І. Методика впровадження народознавчого матеріалу в початковій школі як фактор соціокультурного розвитку особистості (в аспекті проведення уроків читання) //Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: збірник наук. праць. Умань: УДПУ ім. П. Тичини, 2010. – Вип.34. – С.115-120.
5. Нова українська школа. URL:<https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> (дата звернення 13.10.2019).
6. Патлань Т.М. Українська мова. Іменник. -Тернопіль: Богдан, 2005. – 88 с.

ФОРМУВАННЯ ГЕОМЕТРИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК СКЛАДОВОЇ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ШКОЛЯРІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

С.В. Щербина,

учитель початкових класів, учитель-методист,
Криворізька загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 73,
м. Кривий Ріг

В умовах зростання великого обсягу інформації, успішними можуть стати лише ті люди, які вміють міркувати, обґрунтовувати власні думки, самостійно приймати рішення, не боятися випробовувати кілька варіантів рішень задачі, знаходити правильний шлях до її розв'язання. Сучасна людина має бути готовою жити в сучасному світі, який наповнений великою кількістю інформації: як позитивною так і негативною; вміє робити правильний вибір, щоб розвиватися далі з достатнім багажем знань, які набувалися протягом усього життя. Суспільству потрібні не лише фахівці високого класу, а насамперед, ініціативні, відповідальні, самостійні громадяни, які здатні проявити себе у різних сферах діяльності.